

REMISSVAR

Diarienummer Ju2023/01030

En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp (SOU 2023:17)

Antidiskrimineringsbyrå Väst lämnar härmed sina synpunkter på ovanstående remiss.

Om Antidiskrimineringsbyrå Väst

Antidiskrimineringsbyrå Väst är en antidiskrimineringsbyrå för västra Sverige och är en av 18 antidiskrimineringsbyråer i landet. Föreningen verkar för alla människors lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Vår vision är ett samhälle präglad av mångfald och respekt, fritt från förtryck, fördomar och diskriminering, där vi genom vår juridiska rådgivning och samhällsdialog motverkar strukturella hinder och verkar för individers upprättelse.

Vi erbjuder kostnadsfri juridisk rådgivning och hjälper personer som utsatts för diskriminering. Antidiskrimineringsbyrå Väst håller även utbildningar, deltar i samhällsdebatten och bildar opinion om likabehandling och diskriminering.

Vi arbetar genom att synliggöra samhällsnormer som skapar diskriminering, samt även genom att visa hur olika maktstrukturer samverkar och förstärker varandra.

Antidiskrimineringsbyrå Väst är en ideell förening uppbyggd av flera medlemsorganisationer. Enskilda personer kan också bli stödmedlemmar.

Vårt upptagningsområde är 34 av Västra Götalandsregionens 49 kommuner.

Inledning

Antidiskrimineringsbyrå Väst svarar i egenskap av antidiskrimineringsbyrå. Vi arbetar utifrån diskrimineringslagen (2008:567), både det som omfattas av lagen, men också med strukturell diskriminering som i regel inte omfattas av lagen.

Nedan följer våra kommentarer på utredningens förslag. Vi har valt att yttra oss över de förslag där vi anser oss ha något att tillägga och inte utredningen i sin helhet.

Våra kommentarer

Antidiskrimineringsbyrå Väst delar utredningens bedömning att den svenska strafflagstiftningen bör förtydligas i förhållande till de krav som ställs i rasismrambeslutet och att det finns ytterligare skäl för att förtydliga lagstiftningen.

Utredningens uppdrag var att utreda om det bör införas ett särskilt straffansvar för offentligt urskuldande, förnekande eller flagrant förringande av dels folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Utredningen skulle också ta ställning till om straffansvaret för hets mot folkgrupp i 16 kap. 8§ brottsbalken uttryckligen bör omfatta dels gärningar som består i uppmaning till våld, dels gärningar som avser enskilda individer i de skyddade grupperna.

Vi kan se att utredningens förslag rörande gärningar som avser enskilda individer gör att vissa handlingar skulle kunna vara brott både enligt brottsbalken och enligt diskrimineringslagen beroende på vem som hålls ansvarig för handlingen.

Vi vill också nämna att i betänkandet *Ett utökat skydd mot diskriminering SOU 2021:94* görs bedömningen att det bör införas åtgärder för att stärka skyddet mot direkt diskriminering. Det bör ske genom att det ska vara möjligt att förhindra spridning av uttalanden eller meddelanden som uttrycker missaktning som har samband diskrimineringsgrunderna från dem som har ett bestämmande inflytande i verksamheten eller organisationen.

Vi vill också påpeka att den aktuella situationen med bedömningar rörande brännande av heliga skrifter illustrerar behovet av en tydligare lagstiftning för att stävja den typen av missaktning för en grupp som omfattas av lagstiftningen. Vi är medvetna om att denna situation inte hade uppstått när utredningen fick sitt

uppdrag. Dock vill vi framhäva att definitionen av begreppet missaktning behöver förtydligas för att underlätta lagföringen av en sådan uppenbar kränkande handling som till exempel koranbränning innebär. I förlängningen skulle det ge polismyndigheten mandat att neka tillstånd för den typen av handling, då det skulle innebära ett brott enligt gällande lagstiftning.

Sammanfattning

Antidiskrimineringsbyrå Väst ser positivt på att utredningen föreslår att bestämmelsen om hets mot folkgrupp ska förtydligas och utvidgas. De grupper som omfattas av bestämmelsen om hets mot folkgrupp utsätts ofta för handlingar som är svåra att lagföra. Inte sällan på grund av otydlig och ibland otillräcklig lagstiftning. Det medför att tilliten rättssystemet och rättsvårdande myndigheter urholkas.

De grupper som är i störst behov av skydd vågar inte söka detta hos ansvariga myndigheter. Under rådande omständigheter vill vi också tillägga att handlingar som brännande av heliga skrifter skulle kunna innebära hets mot folkgrupp enligt gällande bestämmelse. Det är en tydlig missaktning för en grupp som omfattas av lagförbudet. Detta är något som också hade kunnat förtydligas i lagtexten.

Antidiskrimineringsbyrå Väst *tillstyrker*, med ovanstående kommentarer, ovanstående remiss.

Göteborg 2023-09-26

Annika Lindström verksamhetschef, Antidiskrimineringsbyrå Väst

Bakom detta remissvar ställer sig även följande antidiskrimineringsbyråer:

Antidiskrimineringsbyrå Norra Skåne

Antidiskrimineringsbyrå Stockholm Norr

Rättighetscenter Örebro

Rättighetscentrum Halland

Rättighetscentrum Norrbotten

Rättighetscentrum Västerbotten

Remissvar: En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp (SOU 2023:17)

Om Rättighetscentrum Dalarna, Diskrimineringsbyrå Gävleborg och Antidiskrimineringsbyrå Uppsala

Rättighetscentrum Dalarna, Diskrimineringsbyrå Gävleborg och Antidiskrimineringsbyrå Uppsala är tre av 18 antidiskrimineringsbyråer i Sverige. Vi arbetar utifrån diskrimineringslagen (2008:567) för alla människors lika rättigheter och möjligheter oavsett etnicitet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet och/eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder. Vårt arbete är både förebyggande och motverkande. Vi har blivit ombedda att yttra oss över SOU 2023:17 och gör det utifrån vårt perspektiv som antidiskrimineringsbyråer. Vi kommenterar bara valda delar av utredningen.

Våra kommentarer

Gärningar som avser enskilda individer - överlappning med diskrimineringslagen

Brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp och förbudet mot diskriminering i diskrimineringslagen kompletterar varandra. Det finns dock situationer då både diskrimineringslagen och bestämmelsen om hets mot folkgrupp kan bli tillämpliga, men ge skydd av olika karaktär. Utredningen En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp (SOU 2023:17) har genom tilläggsdirektiv fått i uppdrag att ta ställning till om straffansvaret för hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken även bör omfatta gärningar som avser enskilda individer i de skyddade grupperna. Den föreslagna lagändringen skulle bland annat innebära att enskilda kan bli målsägande och få rätt till skadestånd. Samtidigt finns det sedan tidigare en möjlighet för enskilda att få diskrimineringsersättning enligt diskrimineringslagen. En lagändring kommer potentiellt att skapa ytterligare överlappning mellan brottsbalken och diskrimineringslagen. Vi saknar resonemang både kring detta och generellt kring relationen mellan diskrimineringslagen och bestämmelsen om hets mot folkgrupp.

Gärningar som avser enskilda individer – objektiv bedömning

För att en enskild ska skyddas av bestämmelsen om hets mot folkgrupp ska det, enligt utredningens förslag, objektivt sett vara fråga om en person som tillhör en specifik grupp. Liksom Åklagarmyndigheten tror vi att bedömningen av om någon objektivt tillhör en utsatt grupp riskerar att bli integritetskränkande och skapa svåra avgränsningsfrågor gällande tillhörighet till de grupper som omfattas av bestämmelsen. Vi ser också andra svårigheter med att avgränsa vilka som kan räknas som målsägande.

Sammanfattningsvis önskar vi att förslaget att bestämmelsen om hets mot folkgrupp även ska innefatta gärningar som avser enskilda individer utreds ytterligare, bland annat med hänsyn till de brister som nämns ovan.

Vi har inga ytterligare synpunkter på förslaget.

Bakom detta remissvar står:

Antidiskrimineringsbyrå Uppsala, Diskrimineringsbyrå Gävleborg, Rättighetscentrum Dalarna